

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 143. Asserta à Majoribus formidolosæ attritionis insufficientia,
divinique amoris necessitas ad justificationem, in Sacramento Pœnitentiæ,
ex sacris Oraculis probatur, atque imprimis ex primo ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

ter omnia que diligenda sunt; ita etiam peccatum summum malum est inter omnia que odisse homines debent: illud sequitur, ut quam ob causam Deum summè diligendum esse constemur, ob eandem rursus, peccati summum odium nos capiat necesse sit. Si eandem ob causam: sicut ergo Deus summè diligendus est, quia summum bonum; sic peccatum summè, id est super omnia mala odendum est, quia contrarium summò bono, & quia summum malum, ipsaque gehennà majus. Quomodo ipsum odisse nemo potest ex solo servili timore gehennæ, tamquam motivo unico & adæquato, sed ex amore dumtaxat, filialique timore, quia offensa Dei est. Videri potest Georgius Ederus, Catechismi Romani Abbreviator, quem suo Brevi Pius V. commendavit. Ipse enim tit. de contrit. §. 3. ait, *summum & maximum dolorem de peccatis, que commissa sunt, suscipiendum esse. Ut enim maximè diligendus est Deus; ita que nos à Deo alienant maximè detestari debemus. ... adeo ut quam ob causam Deum maximè diligendum esse constemur (ob solum certè timorem gehennæ maximè diligendum non constemur) ob eandem rursus peccati summum odium nos capiat necesse sit.*

1676 Denique necessitatem benevolæ Dei dilectionis, in Sacramento Pœnitentiæ, docent Ritualia Coloniense anni 1566. Carnotense anni 1581. Atribatense & Engolismense anni 1581. Vientienſe in Delphinatu anni 1584. Remense anni 1676. Catechismus Senonensis anni 1669. Tornacensis, Rupellensis, & Lexovienſis anni 1676.

CAPUT CXLIII.

Afferta à Majoribus formidolosa attritionis insufficientia, adivinque amoris necessitas ad justificationem, in Sacramento Pœnitentiæ, ex sacris Oraculis probatur, atque imprimis ex primo maximoque mandato.

1677 **E**X primo (inquam) maximoque mandato (toties in illis repetito) *diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c.* Certum quippe est, isto mandato præcipi benevolam Dei amorem super omnia, quo Deo, nulli alteri tribuamus cordis & amoris nostri principatum. Quo dato, nullum profectò rationabilius assignari potest tempus obligationis istius præcepti, quam illud, quo homo reconciliari vult cum Deo, postquam ipsum mortaliter offendit, per ablatum ipsi, in creaturamque translatum cordis & amoris sui principatum, contra primum illud mandatum. Tam fortes etenim rationes suadent ad reconciliationem illam necessarium esse Dei benevolam super omnia amorem, ut quodcumque aliud tempus assignaveris, quo dictum mandatum impleri debeat ante vitæ extremitatem (ad quam differri non potest, juxta Ecclesiæ declarationem) non æquè forti, vel saltem non fortiori ratione assignatio tua fulciatur, quam nostra, quæ tempus illud designamus, quo homo reconciliari vult cum Deo, per mandati illius violationem mortaliter offendit. Pro quo tempore faciunt rationes sequentes.

1678 Prima: reconciliatio cum amico, graviter offenso per violatas amicitia leges, fieri debet per istius violationis reparationem; adeoque per amicitia pristinae redintegrationem; amicitia restitutionem in pristinum amoris statum. Igitur reconciliatio cum Deo, graviter offenso per violatas amicitia leges, per violationem atque primi maxime mandati, sive per ablatum ipsi cordis & amoris principatum, fieri debet per istius violationis reparationem; adeoque per amicitia pristinae redintegrationem, Deique restitutionem in pristinum amoris super omnia statum.

Secunda: omne peccatum mortale violatio est primi illius mandati (cum per omne mortale homo creaturam amet plusquam Deum) violatio verò primi mandati reparari nequit, nisi per illius adimpletionem, violationi illi oppositam. Per consequens reparari non potest, nisi per amorem Dei super omnia, quo solo fit reparatio, & adimpletio, violationi illi opposita.

Tertia: quandiù peccator Deum super omnia non amat, non soluti non reparat peccatum, quo creaturam plusquam Deum amavit; quin potius illud continuat. Neque enim cessat amare creaturam plusquam Deum, quandiù Deum non amat plusquam creaturam. Si enim juxta Augustinum *regnat carnalis cupiditas ubi non est Dei caritas*, tandiù regnat carnalis cupiditas, quandiù eam regnantem non extrudit regnans Dei caritas. Quarta: reconciliatio peccatoris cum Deo fieri nequit, nisi de subito rebelli & infidelis fidelis fiat & obediens. Per omne verò peccatum mortale peccator efficitur rebellis adversus primum maximumque mandatum, in creaturam transierendo dominium principatumque cordis, soli Deo debitum. Ergo reconciliatio ipsius cum Deo fieri nequit, nisi fiat subditus primo maximoque illi mandato obediens, Deum *ex toto corde*, adeoque super omnia amando.

Quinta: peccatum furti non remittitur, nisi pro posse restituar quod furto injustè est ablatum. At qui omne peccatum mortale est furtum, furtorum omnium injustissimum, quo peccator Deo abtulit cordis & amoris principatum, ipsi tamquam Creatori, Redemptori, & supremo cordium omnium Domino strictissimo jure debitum. Nullum ergo peccatum mortale remittitur, nisi principatus ille pro posse restituar. Quod solum fieri potest Deum super omnia amando.

Sexta: præceptum amandi Deum super omnia haud dubie aliquando per se obligat. Dicant igitur Adversarii, quo potiori tempore, quam quoreparari debet injuria magna, Deo per violationem illius præcepti illata? Quodcumque tempus assignaveris, rationem petam, cur tunc, si non tempore proxime dicto. Si v.g. dicas obligare, dum speranda est gravis tentatio contra illud præceptum: à te petam, cur tunc obliget, si non obliget dum reparanda est gravis injuria Deo illata violando idem præceptum? Si enim dicas, gravem illam tentationem superari non posse, nisi Deum super omnia amando: dicam æquali vel majori jure, dictam injuriam similiter reparari non posse, nisi Deum super omnia amando. Ob ea que antè dicta sunt.

Septimam rationem solità pietate & soliditate adfert piissimus doctissimisque Contestator tu. 9. dissert. un. c. 2. *Si puer baptizatus, qui nec peccato originali inficitur, nec ullo actuali crimine baptismale innocentiam perdidit, juxta S. Thomam, in Deum se per amorem vejerre adstringitur, adepto rationis ulu: quanto magis, qui à Deo propria voluntate recessit, ab ultimo sine se summovit, & Creatorem creaturæ postposuit? Puer non potest incipere vitam rationalem sine motu amoris in Deum: quomodo ergo peccator incipiet christianam? Puer, non quia peccavit, sed ne peccet, debet ad Deum amore ferri. Et homo, post peccatum, ut peccatum proprium sanet, non debet ad Deum dilectione moveri? Expedire quidem se ab hoc argumento volent, qui S. Thomæ sententiam non aspiciunt, negando suppositum. At Theologus Thomista nonquam isti argumenta satisfaciet, vel verisimilem offeret unquam probabilem disparitatis rationem. Nec Theologus quisquam alius (inquam ego) verisimilem probabilem disparitatis rationem afferet, inter tempus à nobis assignatum, & quodcumque aliud à se delinquendum.*

1685 Octava ratio, quâ procedens illustratur, est quia peccator, mortaliter peccando, quasi per annihilationem moraliter esse desit, juxta illud: *ad nihil redactus sum, & recessi*, Psal. 72. 22. Desit namque esse homo, dum desit esse rationalis, contra rationem à Deo recedendo. Desit esse homo, dum, ut ibidem dicitur v. 23. *ut jumentum factus est*. Per consequens moraliter quasi de novo procreatur, dum ad Deum convertitur. Unde Psalm. 50. 11. dicitur: *Cor mundum crea in me Deus*. Ephes. 2. 10. *Creati in Christo Jesu in operibus bonis*. Si ergo puer (de quo proxime) incipere non potest vitam rationalem, nisi per amorem Dei super omnia convertendo se ad Deum, ut probavimus to. 2. agendo de charitatis precepto: nec peccator ille, nisi per amorem illum, incipere potest vitam christianam; quam nisi incipiat, ad Deum converti non potest.

1686 Nona ratio: si homo, dum post peccatum Deo reconciliari vult per Baptisim, vel Pœnitentiæ Sacramentum, adeoque per virtutem istius Sacramenti in corde suo vult charitatem diffundi per inhabitantem Spiritum sanctum; si (inquam) homo tunc Deum propter se super omnia diligere non teneatur: ergo nunquam Deum sic diligere tenetur, quamdâ saltem non deest ipsi copia Sacramenti. Cum enim nihil rationi, nihil æquitati, & justitiæ conformius sit, quam tunc saltem Deum propter se super omnia diligere, cum (post peccatum, quo creatura Deum in amore postpositum) homo à Deo diligi vult (vulgatum quippe apud Sapientes est illud: *ut amaris, ama*) nihil etiam rationi, justitiæ, & æquitati conformius, quam ut homo tunc Deo restituat amoris principium, cum sibi remitti vult injuriam, quâ ipsi principatum istum, cum grandi injuria & contemptu ipsius, abstulit, & in creaturam vilissimam transfudit. Divinæ proinde dilectionis primum maximumque mandatum evacuat, quisquis tunc ipsius obligationem negat. Nullam quippe rationem proficere poterit, cur abique Dei super omnia dilectione peccator salutem adipisci non poterit, si abique ea Dei amicitiam, tantæque injuriæ remissionem adipisci valeat. Sit enim peccator, qui post quinquaginta annos in omni spurcitiarum genere, in homicidiis, furtis, rapinis, perjuriis, blasphemis quamplurimis transactos, & violata omnia divina legis mandata, nec unquam elicium divini amoris actum, divini tandem judicii, infernique timore concussus, ex eo solo timore attritione conceptâ, paucis ante mortem diebus conficatur, & absolutione donetur, taliterque absolutus, vi improvisi morbi subito supervenientis, statim amisso rationis usu, è vivis excedat. Quæro, an peccatorem illum salvandum formidolosa attritionis Patronus censeat, an non? Si sic, divinæ dilectionis primum maximumque mandatum, primum maximumque Christianæ Religionis obligationem evacuat, ad nihilumque redigit, saltem ubi copia non deest Sacramenti. Si non: igitur per talem attritionem, confessionem & absolutionem adeptus non est Dei amicitiam, sive gratiam justificationem, nec peccatorum remissionem. Alias decessisset justificatus; decessisset proinde salvus.

1687 Propterea Morinus l. 8. c. 4. n. 4. rectè animadvertit, quod opinio de formidolosa attritionis ad justificationem sufficientiam, videtur necessario sibi supponere, velut fundamentum, hanc doctrinam, posse hominem solo habitu gratiæ, sine ullo dilectionis Dei motu in hac vita, non modo justificari, sed etiam reapse in calum recipi.

1688 Et revera eroneam hanc doctrinam Attritionarii plures admittunt, etiam (quod maxime doledum) plerique ex iis, quorum Inlitiu tessera

Tom. III.

est, AD MAJOREM DEI GLORIAM (quasi verò primi maximeque mandati, primariæque obligationis Christianismi evacuatio, dum copia non deest Sacramenti, ad majorem Dei gloriam cedere posset) eam quippe non sine admiratione in suis (à me visis) de Pœnitentiâ Dictatis Anglo-Leodiensibus novissimè admittit Slaughterus p. 2. disp. 4. sect. 6. in respons. ad 2. object. hisce verbis: *Potesse contingere ut salvetur homo, qui omnia Dei mandata sepe violavit, & nunquam implevit primum mandatum diligendi Deum... si homo ille suscipiat Sacramentum cum sola attritione... & statim moriatur.*

Nec è suis primus id ipse docuit. Id ipsum ante ipsum tradiderat Sanchez l. 2. in Decal. c. 35. n. 9. Azor to. 1. l. 9. c. 4. q. 1. Tamburinus l. 2. in Decal. c. 3. §. 2. ubi sic: *Mibi placet doctrina Azor, qui docet hoc præceptum charitatis impossibile fuisse ob justificationem impij & solum igitur tunc obligare, quando impius, quia Sacramentum Pœnitentiæ non est in promptu, non habet aliam viam, quâ se justificet, nisi eliciat actum contritionis, quæ... actum amoris Dei super omnia dilecti involvit. Consequenter igitur, & indirectè, ratione suæ justificationis; non per se, & directè. Et ne indirectè quidem, si Pœnitentiæ Sacramentum in promptu sit. Unde ibidem tussissimam sententiam dicit eorum, qui tenent, hominem non teneri ad diligendum Deum, nec in principio usûs rationis, nec in fine vitæ. Ita etiam Henricus Henriquez l. 4. Summæ c. 6. n. 5.*

Quid verò Suarez? To. 4. in 3. p. disp. 25. sect. 4. dicit, primum mandatum per se aliquando obligare, v. g. in fine vitæ, tuncque hominem teneri ad eliciendum divini amoris actum, etiamsi copia non deest Sacramenti, per quod sola cum attritione justificari posset: ab ista tamen obligatione per accidens excusari, & sine Dei amore posse salvari, si actum illum omiserit ex probabilis ignorantia obligationis, seu juris (quia v. g. secutus est opinionem visam sibi probabilem Sanchez, Azor, Tamburini, &c.) aut etiam facti: *quia scilicet conatus est ad talem actum habendum, & putavit se habere, & tamen revera non habuit. In his casibus (inquit) ille homo sine amore salvabitur: quia tunc necessitas illius non est medijs, sed præcepti, à cuius transgressione tunc excusabitur, propter aliquam ex dictis circumstantiis.*

Porrò asserere, quod sive per se, sive per accidens, sine amore Dei adultus Christianus per Pœnitentiæ Sacramentum salvari possit, usque adeo non est ad majorem Dei gloriam, ut vel ipsi hæretici ex assertione illa vehementer scandalizentur, atque ob illam Ecclesiam Catholicam calumniantur, ut videre licet in libro Jurii Calvinistæ, cui titulus: *Præservativum contra mutationem Religionis*, ubi pag. 186. & seqq. sic loquitur: *Conversio præclara res est; sed in locum ipsius, magno infortunio, nescio quæ displicentia subrogata est, quæ dicitur attritio. Dolor est proveniens ex intuitu pœnarum inferni, abque interventu amoris Dei... Attritio ista præceditur cum Sacramento sufficere ad justificationem, & per consequens ad salutem. Sic homo salvus & iustus esse poterit, qui divini amoris actum nunquam elicit. Dicitur mihi, quod iste sit sensus quorundam particularium. Ita: sed isti particulares censent, eundem esse sensum Concilii Tridentini. Enimverò vel abque oculis sumus, vel clarè perspiciamus ita esse. Citatoque c. 4. sect. 14. In quo se fundant formidolosa attritionis Defensores, relatâ etiam circa hoc contentione quæ est Catholicis inter Doctores, subjungit: *Isti Domini ad concordiam inter se redibunt, si ipsis videbitur, priusquam nos ad reunionem invitent. Nam sine divorticulo ipsis denuntiamus, nunquam nos eam in Ecclesiam redituros, ubi tolerantur qui di-**

Nnn

cunt, posse hominem salvari, qui Deum totâ vitâ nunquam amaverit.

1691 Dogma ergo istud: Absque ullo divina dilectionis actu homo adultus salvus esse potest, scandalosum est, impium, primarii præcepti Christianæ Religionis eversum. Nec illud Ecclesia Catholica tolerat, uti Juris calumniosè ipsi imponit. Imò profusè illud eliminavit, dum per Summos Pontifices Alexandrum VII. Innocentium XI. & Alexandrum VIII. sequentes respectivè damnavit propositiones. Homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elidere actum fidei, spēs, & charitatis, ex vi præceptorum ad eas virtutes pertinentium. Præceptum charitatis erga Deum tunc solum obligat, quando tenetur justificari. & non habemus aliam viam quâ justificemur. Deum finem ultimum homo non tenetur amare, neque in principio, neque in decursu vitæ suæ moralis. Quam potremam propositionem, velut hæreticam, Alexander VIII. proferipit.

1692 Per condemnationem verò absurdarum æquè ac impiarum illarum propositionum, Romana Ecclesia manifestum facit, calumniosum esse, quod nobis Juris imponit: "Catholici tolerant omnes doctrinas malas, illam etiam quæ negat necessitatem amandi Deum. Sed, ô Deus! quàm justus! (ait Meldensis Episcopus in Histor. Variat. advert. 2.) qui nos mendaciter accusant, quod eam toleremus, in pœnam calumniarum suarum, spiritus erroris traditi, ipsimet res sunt criminis, quod nobis imponunt: cum errores istos tolerant in Lutheranis: ex quorum hæretico dogmate, negante necessitatem bonorum operum ad salutem, confectarium est, absque ullo dilectionis actu hominem salvum esse posse, uti fatetur Scultetus Lutheranus (apud Jurium) ex isto dogmate concludens: Deum ab homine non exigere opera charitatis velut conditiones sine quibus non fit salvus. Quod licet manifestè sit contra Scripturam, quæ salutem non promittit nisi diligentibus Deum 1. Cor. 2. 9. Jacob. 1. 12. & c. Lutheranos nihilominus ad communionem cum Calvinistis suis, absque mutatione dogmatum suorum, Juris invitat.

CAPUT CXLIV.

Secunda, tertia, quarta & quinta probatio ex aliis sacris textibus, & exemplis.

1693 Secundo, divini amoris ad justificationem necessitas, formidolosæque proinde attritionis ad eam insufficientia probatur ex omnibus sacris textibus, ex quibus to. 1. probavimus, omnia quæ deliberate agimus, ex Dei propter se amore faciendâ esse. Si enim omnia, igitur & pœnitentia, etiam sacramentalis, ex Dei propter se amore faciendâ est.

1694 Tertio ex omnibus textibus sacris, quibus Dei dilectio, velut conditio, postulatur, ut à Deo diligamur. Proverb. 18. 17. Ego diligentes me diligam. Joan. 14. 21. Qui diligit me, diligetur à Patre meo. Et v. 23. Siquis diligit me... & Pater meus diligit eum; ubi sicut dilectio benevolentia significatur ex parte Dei; ita & ex parte nostra. Enimverò omnis dilectio (prout Augustinus observat tr. 8. in Joan.) benevolentiam quamdam habet erga eos qui diliguntur. Et lib. 14. de Civit. Dei c. 7. Scripturæ Religionis nostræ non aliud dicunt amorem, aliud dilectionem.

1695 Quarto, quisquis sacras Scripturas diligenti & sedulâ meditatione scrutatus fuerit, videbit in his quidem Spiritum sanctum exhortari peccatores ad timorem, sed sic ut à timore transitum faciant ad amorem. Maximè in Psalmis. Legatur & attentè perpendatur Psalmus sextus, qui primus est pœnitentialis: versu 1. exordium Psalmista facit à ti-

more: Domine, ne in furore tuo arguas me. V. 5. peccator à timore ad spem erigitur: saluum me fac propter misericordiam tuam. V. 6. accendit ad dilectionem: quoniam non est in morte, qui memor sit tui: Idem videre est Psal. 17. 18. 50. 70. 72. 76. 85. 101. 106. 114. 118. qui totus spirat dilectionem, & in quo incipiendo à v. 113. (si Magno Basilio credimus in reg. brevior. ad q. 10.) describitur modus pœnitentiæ à peccatrice anima agendæ. Quarit namque Basilius, quali affectu pœnitere debeat anima peccatrix? Et respondet: Primum quidem malè actam vitam suam dissolvat, ejusque memoriam abhorere & detestari. Scripsum est enim: iniquitatem odio habuit; legem autem tuam dilexit: Qualiter autem ad istam dilectionem, & ad odium illud perveniant, Psalmista describit ibidem. Nam v. 120. incipit à timore: confige timore tuo carnes meas. V. 124. erigitur ad spem: fac cum servo tuo secundam misericordiam tuam. V. 127. progreditur ad charitatem: ideo dilexi mandata tua, super aurum & topazion. Et v. 128. propterea (id est ex virtutis dilectionis) ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam iniquam odio habuit.

1696 Quintò, idem ascensus à timore ad dilectionem observari potest in exemplis sanctorum pœnitentium, tam veteris, quàm novæ Testamenti, ad quorum normam peccatores oportet pœnitere. Quæcumque enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt. Rom. 15. 4. Et quemadmodum Sanctorum vita cæteris norma vivendi est; ita Sanctorum pœnitentiæ cæteris norma est pœnitendi. Unde Tridentinum sess. 14. c. 4. ex illis Sanctorum clamoribus: Tibi soli peccavi. Laboravi in gemitu meo. Recognitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ, &c. colligit, vitæ antea actæ odium ingens ac vehementius esse debere. Sanctorum verò veteris Testamenti pœnitentiam et amore Dei processisse, necesse non est ut probem, cum ipsimet Adversarii fateantur, ad peccatorum veniam, in veteri lege, Dei super omnia amorem necessarium fuisse. Eumque satis indignant verba illa Regis David: Tibi soli peccavi, & malum coram te feci. Sicut & verba quæ ex immenso dolore dixit ad Natan 2. Reg. 12. peccavi Domino. Regis quoque Ezechie verba relata, recognitabo tibi omnes annos meos, ex amore Dei nasse, declarant verba sequentia: quia non infernus constituitur tibi, neque mors dabitur tibi, &c. Illa 38. Damque Josue cum filiis Israël prostratus ad Dominum pœnitentiam egit Josue 7. 9. quid dixit? Audient Chananæi, &... debeant nomen nostrum de terra. Et quid faciet nominis tui? Ecce divini amoris affectus! Similiter Danielis 3. 3. Ne quasumus tradas nos in perpetuum, propter nomen tuum. Idem observari potest in pœnitentiâ Magdalene, cui dimissa sunt peccata multa, quoniam dilexit multum. Luc. 7. 47. Necnon in parabola filii prodigi, quæ tota (ait invictus Catholice Religionis adversus Lutherum Pugn. Joannes Eckius homil. 39. de pœnit.) ad pœnitentiam pertinet, quemadmodum Augustinus, Chrysostomus, Hieronymus, Beda, & Ambrosius interpretantur. Itaque filius iste cupiebat inspicere ventrem suum de siliquis, quas porci manducabant, & nemo illi dabit. Quo nimivisa significare voluit Dominus immensam peccatoris egestatem. Statim autem iste cepit cogitare apud se: quanti mercenarii in domo patris tui abundant panibus? Ecce meministi remunerationis & divitiarum in domo patris sui caelestis. Et ego hic fame pereo. Ecce metum pœnitentiæ meditantis, ait Augustinus l. 2. 99. in Evangelia q. 33. Quid ergo patri dictum le dicit? Pater peccavi in calum, & coram te, & jam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum